

Nr 367.

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående
inköp av lastautomobiler för arméns räkning m. m.;
given Stockholms slott den 26 april 1918.*

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att de under riksstatens fjärde huvudtitel för åren 1917 och 1918 upptagna reservationsanslag till premiering av lastautomobiler må användas till inköp för arméns räkning av lastautomobiler ävensom till anordnande av för dessa erforderliga garageutrymmen.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

G U S T A F.

E. A. Nilson.

*Utdrag av protokollet över lantförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 26 april 1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Nilson, yttrade härefter:

»Med bifall till Kungl. Maj:ts därom i 1916 års statsverksproposition gjorda framställning uppförde riksdagen under fjärde huvudtiteln i riksstaten för år 1917 ett nytt ordinarie anslag å 40,000 kronor, benämnt »Premiering av lastautomobiler, reservationsanslag».

Anslaget är i riksstaten för innevarande år upptaget med oförändrat belopp.

Genom kungl. kungörelse den 10 november 1916 (Svensk författningssamling nr 604) meddelades närmare föreskrifter angående sättet för verkställande av ifrågavarande premiering. Enligt berörda föreskrifter skall lastautomobil för att kunna ifrågakomma till premiering vara tillverkad av inom landet befintlig godkänd automobilfabrik, och

för att kunna vinna dylikt godkännande måste sådan fabrik deltaga i vissa prov, som det åligger arméförvaltningens intendentsdepartement att anställa i regel två gånger under varje femårsperiod.

I anledning av nu omförmälda föreskrifter utfärdade arméförvaltningens intendentsdepartement i början av maj månad år 1917 kungörelse i vissa allmänna tidningar därom, att prov med lastautomobiler skulle komma att anordnas under november och december månader samma år, varvid de svenska automobilfabriker, som önskade deltaga i proven, anmodades att härom göra anmälan till departementet.

Sedan dylik anmälan inkommit till intendentsdepartementet från två automobilfabriker inom landet, nämligen aktiebolaget Scania Vabis och Tidaholms bruksaktiebolag, gjorde departementet uti underdånig skrivelse den 13 november 1917 framställning om att prov för lastautomobiltypens fastställande måtte utan hinder av gällande automobiltrafikförbud få äga rum i den omfattning departementet bestämde.

Denna framställning blev emellertid enligt beslut av Kungl. Maj:ten den 30 november 1917 icke bifallen.

I underdånig skrivelse den 19 april 1918 har nu arméförvaltningens intendentsdepartement anfört följande:

De skäl, som föranlett Kungl. Maj:ts avslag å departementets förenämnda framställning, syntes hava varit dels den inom landet rådande knappheten å vissa råvaror för automobilers tillverkning, som måhända skulle tvingat till användande av mindre lämpliga ersättningsartiklar vid framställandet av försöksautomobilerna, dels ock bristen å för proven erforderliga driv- och smörjmedel m. m. Dessa skäl kvarstode allt fortfarande, och ingen utsikt förefunnes för att ändring härutinnan skulle ske så hastigt, att proven kunde äga rum under år 1918. Under alla förhållanden kunde proven icke företagas så tidigt, att på dem grundad tillverkning av lastautomobiler åt enskilda kunde tänkas komma till stånd under innevarande år. Någon premiering av lastautomobiler kunde således icke beräknas ifrågakomma förr än tidigast år 1919.

De för åren 1917 och 1918 uppförda statsanslagen till premiering av lastautomobiler, sammanlagt 80,000 kronor, bleve under sådana förhållanden icke tagna i anspråk under sagda år. Visserligen skulle genom anslagsbeloppens reserverande till följande år premiering i större utsträckning, än som förutsatts vid anslagets fastställande av riksdagen, kunna företagas, när tiden lämpligen medgäve en premiering, men en masspremiering på en gång syntes emellertid böra undvikas. Tvivelaktigt vore även, om flera sökande till premier för anskaffande av för

Framställning
av armé-
förvaltningens
intendents-
departement.

militärbruk lämpliga automobiler, än som vid anslagets fastställande beräknats, nämligen 20 stycken, kunde för år påräknas inom landet. Men även om så skulle vara, orsakade en premiering av ett större antal automobiler på en gång, att dessa i och för fredstjänstgöringen icke kunde för arméns räkning utnyttjas på det för kronan lämpliga sätt, som vid anslagsbeviljandet avsetts.

Med anledning härav framställde sig det spørsmålet, huruvida icke de för åren 1917 och 1918 odisponerade anslagen till lastautomobilpremiering borde på annat sätt nyttiggöras. I detta avseende tilläte sig departementet framhålla önskvärdheten utav, att antalet av arméns egna lastautomobiler utökades. I överensstämmelse med av särskilt tillkallade sakkunniga på sin tid uppgjord plan vore de nu befintliga lastautomobilerna fördelade på de truppförband, som för sina transporter hade det största behovet av dem, och där de hade visat sig utföra ett synnerligen gott arbete. Emellertid måste dessa automobiler förutom till utförande av nyttigt arbete för vederbörande truppförband jämväl användas i och för utbildning av förarpersonal samt för den skull periodvis frånhändas vederbörande truppförband. Utbildningen av förarpersonalen hade nämligen hittills bedrivits genom trängens försorg, vilket även för framtiden lämpligast syntes böra ske. För den skull måste ett antal lastautomobiler under vissa tidsperioder ställas till viss trängkärs förfogande såsom övnings- och utbildningsmateriel. Detta förfarande orsakade emellertid statsverket avsevärda kostnader dels genom lastautomobilernas transporter till och från vederbörande trängkärs förläggningssort, dels därigenom att särskilda utgifter uppstode under utbildningstiden för transporters utförande genom andra transportmedel vid de truppförband m. m., till vilkas förfogande lastautomobilerna eljest vore ställda. Nu berörda olägenheter och kostnader skulle bortfalla eller åtminstone avsevärt minskas, därest armén förfogade över något antal automobiler, avsedda förnämligast för övnings- och utbildningsändamål.

Enligt vad förut nämnts, skulle såväl 1917 som 1918 års anslag till automobilpremiering, tillsammans 80,000 kronor, bliva odisponerade. Med nu rådande priser torde för denna summa kunna anskaffas 3, möjligen 4 stycken lastautomobiler av arméns nuvarande typ, ävensom anordnas för dessa erforderliga förvaringsutrymmen. Denna tillökning till antalet redan beviljade lastautomobiler skulle, såsom förut framhållits, vara synnerligen önskvärd och medelsbesparande.

På grund av vad sålunda anförts, hemställde intendentsdepartementet, att Kungl. Maj:t måtte hos riksdagen söka utverka, att de för

åren 1917 och 1918 till premiering av lastautomobiler beviljade statsanslagen finge disponeras till inköp för arméns räkning av lastautomobiler jämte anordnande av för dem erforderliga garageutrymmen.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har reservationsanslaget till premiering av lastautomobiler på grund av rådande förhållanden icke kunnat under år 1917 tagas i anspråk för därmed avsett ändamål; icke heller läser så kunna ske under innevarande år. Ett reserverande till följande år av de sålunda odisponerade beloppen, tillhoppa 80,000 kronor, torde, enligt vad arméförvaltningens intendentsdepartement anført, icke vara av behovet påkallat. Vid sådant förhållande och då armén otvivelaktigt är i stort behov av ytterligare ett antal lastautomobiler, synas mig fullgoda skäl tala för ett bifall till intendentsdepartementets i ämnet framställda förslag, så mycket mera som ifrågavarande medel därigenom redan nu skulle komma till användning för ett ändamål, som nära sammanhänger med det, för vilket anslaget är avsett.

Jag får alltså hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

att de under riksstatens fjärde huvudtitel för åren 1917 och 1918 upptagna reservationsanslag till premiering av lastautomobiler må användas till inköp för arméns räkning av lastautomobiler ävensom till anordnande av för dessa erforderliga garageutrymmen.»

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Erik von Horn.